

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Гороховець Ю.А.

здобувач,

Академія муніципального управління

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК РЕГІОНУ

Основу економічного зростання економіки країни в цілому та її регіонів складають інновації. На сьогоднішній день склалася ситуація, коли в активізації інноваційних процесів розвинені країни світу випереджають Україну в багатьох сферах, в тому числі і АПК. Вважаємо, що одним із пріоритетних та необхідних напрямів подальшого функціонування економіки нашої держави є збільшення обсягів інвестицій в інновації підприємств АПК. Якщо спиратись на досвід світової спільноти, то найбільш результативною є інноваційна діяльність, орієнтована на регіональні потреби.

Дослідженню питань інноваційної діяльності в АПК регіону приділили увагу такі вітчизняні науковці, як П.А. Лайко, М.Ф., Бабієнко, П.М. Музика, Є.Л. Бузовський, О.І. Гойчук, М.М. Кулаєць, С.О. Юшин, М.А. Брусенко, С.В. Повна, Н.М. Давиденко, О.В. Крисальний, Л.М. Березіна, В.М. Гончаров та інші. Однак, на наш погляд, ця тема потребує подальшого дослідження.

Мета роботи: дослідити теоретичні аспекти інноваційної діяльності та, беручи до уваги світовий досвід, з'ясувати причини, які стримують розвиток інноваційних процесів в АПК регіону.

Сутність поняття «інноваційна діяльність» розкрито у статті 3 Закону України «Про інвестиційну діяльність» як одну із форм діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу. Така діяльність охоплює:

- виробництво та реалізацію інноваційних видів технічних засобів та відповідних їм технологій;
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довготривалих науково-технічних програм зі значними термінами окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил;
- розроблення і впровадження нової ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного стану [1].

В ч. 1 ст. 325 Господарського кодексу України інноваційну діяльність у сфері господарювання визначено як діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання

довгострокових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [2].

Таким чином, при визначенні дефініції «інноваційної діяльності» в Законі України «Про інноваційну діяльність» акцентовано увагу на комерційному використанні результатів інноваційної діяльності, в той час як в ст. 325 Господарського кодексу України це поняття тлумачиться як діяльність, що спрямована на виконання науково-технічних досягнень у виробництво. Не має єдиної думки щодо трактування даного поняття і серед науковців.

Зокрема, Н.М. Давиденко вважає, що сутність інвестиційної діяльності підприємств полягає в організації фінансово-грошових потоків і управління ними з метою ефективнішого використання грошових засобів [3, с. 74].

Л.М. Березіна стверджує, що інноваційна діяльність підприємств агропромислового комплексу полягає у формуванні та реалізації цілеспрямованої інноваційної політики, завданням якої є стимулювання, накопичення та розвиток інноваційного потенціалу [4, с. 10].

На нашу думку, під інноваційною діяльністю слід розуміти сукупність наукових досліджень, управлінських, підприємницьких і інженерно-технічних рішень, вдале поєднання яких сприяло створенню нових або удосконаленню раніше існуючих товарів і послуг, які користуються попитом на ринку.

Працюючи над дослідженням теоретичних аспектів інноваційних процесів в АПК регіону, науковці хоча й бачать спільні недоліки, які, на їх погляд, стримують дані процеси, але зображують їх у працях по-різному: як причини, чинники та фактори. Так, О.В. Жарун до основних причин гальмування інноваційно-інвестиційного розвитку в Україні відносить: слабку підприємницьку та інноваційно-інвестиційну активність аграрних підприємств; недостатні обсяги виробництва знань на тлі триваючого старіння дослідницького потенціалу; низький рівень взаємодії науково-дослідного та підприємницького середовища у сільськогосподарському виробництві; відсутність відповідної законодавчої та нормативно-правової бази для регулювання інноваційної діяльності та посилення функцій контролю щодо її реалізації [5, с. 127].

Жарун О. В. об'єднало у групи основні обмежуючі чинники, які істотно впливають на уповільнення інноваційної активності сучасних українських підприємств АПК, сюди вона відносить: фінансові, ринкові, організаційні та інформаційні обмеження [5, с. 128].

В своїх працях Н.М. Давиденко навпаки наводить основні фактори, які стимулюють інноваційну діяльність в АПК, до них дослідник відносить: зростання обсягу валового внутрішнього продукту, підвищення доходів населення, зміцнення платіжно-розрахункової дисципліни та поліпшення фінансового стану підприємств [3, с. 74].

Ми погоджуємося з класифікацією Жарун О. В. та вважаємо доцільним додати до даного переліку правові обмеження. На нашу думку, одним із суттєвих факторів негативного впливу на розвиток інноваційних процесів в АПК регіону є відсутність законодавчої бази, яка б встановлювала чіткі й однозначні норми для регулювання взаємовідносин між суб'єктами, які здійснюють діяльність в АПК та сприяла створенню умов підвищення

конкурентоспроможності національних продовольчих товарів на світовому ринку.

Беручи до уваги досвід економічно розвинених країн, таких як США, Великобританія, Польща, Китай, вважаємо, що в першу чергу державним органам, слід приділити увагу засобам, які б стимулювали інноваційні процеси в АПК регіону. Зокрема, у Великобританії держава стимулює інноваційні процеси, зменшуючи податок на прибуток для венчурних фірм, надаючи субсидії на проведення досліджень із розробки нових видів продукції чи технологій, здійснюючи відшкодування витрат на нововведення згідно з державними програмами по субсидуванню малих інноваційних фірм та інші. В США держава застосовує такі заходи для підтримання інноваційних процесів: надає інвестиційні податкові кредити, пільговий режим амортизаційних відрахувань, встановлює пільгове оподаткування венчурних фірм і фірм, що здійснюють НДДКР тощо. В Польщі ж існує 2 види засобів стимулювання інноваційних процесів: державне – передбачає відповідальність держави за реалізацію проектів, що мають державне значення та цільове – здійснюється за рахунок державного бюджету (50%) та виробничих суб'єктів-замовників, які використовують створені нововведення [6, с. 8].

Тому, в першу чергу, для поживлення інноваційних процесів в АПК регіону, необхідно посилити втручання держави. На нашу думку, для нашої країни, одним із дієвих стимулів до інноваційних процесів підприємств АПК регіону може бути зменшення податкового навантаження, прийняття закону про венчурну діяльність, надання пільгових кредитів. Також слід приділяти увагу науковим розробкам, ідеям які були запропоновані органами управління, підприємцями, інженерами чи окремими кваліфікованими працівниками.

Таким чином, інноваційна діяльність являє собою сукупність наукових досліджень, управлінських, підприємницьких і інженерно-технічних рішень, вдале поєднання яких сприяє створенню нових або удосконаленню раніше існуючих товарів і послуг, які користуються попитом на ринку. До основних причин, які стримують розвиток інноваційних процесів в АПК регіону, слід віднести недосконалість законодавчої бази, відсутність стимулів та підтримки з боку держави, сповільнення наукових розробок.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560 XII (в редакції на 06.11.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
3. Давиденко Н. М. Активізація інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України / Н. М. Давиденко // Агроінком. – 2010 – № 9-10. – С. 73–76.
4. Березіна Л. М. Інноваційна політика підприємств АПК: тактичні та стратегічні аспекти/ Л. М. Березіна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013 – № 4 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>.
5. Жарун О. В. Стан та перспективи розвитку інвестиційних процесів в агропромисловому секторі економіки / О.В. Жарун // Збірник наукових праць уманського національного університету садівництва. Частина 2. Випуск 76. – 2011 – С. 125–131.

6. Мала Р. І. Інноваційний розвиток агропромислового комплексу України: інформаційний посібник / Р. І. Мала, В. В. Миронова, Н. В. Єремєєва. – Донецьк: [Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій], 2012. – 65 с.

Усков И.В.

*доктор экономических наук, профессор,
Национальная академия природоохранного и курортного строительства*

РАЗВИТИЕ РЫНКА МЕСТНЫХ ЗАЙМОВ В УКРАИНЕ

Несбалансированность доходных и расходных частей местных бюджетов предопределяет необходимость местных органов власти по поиску дополнительных законных источников доходных поступлений с целью финансирования социально-экономических мероприятий на уровне административно-территориальных образований. По мнению большинства украинских ученых [1, 2, 3, 4] рынок местных займов в нашей стране находится на этапе своей трансформации, в условиях евроинтеграционного курса страны.

В Украине рынок местных займов не способствует формированию дополнительных финансовых источников у местных органов власти, необходимых им для удовлетворения социальных потребностей населения, развития экономического потенциала территорий.

В соответствии с Бюджетным кодексом [5] в Украине существуют следующие ограничения на осуществления местных заимствований:

– Верховный совет АР Крым и городские советы могут осуществлять внутренние займы (кроме займов на покрытия временных кассовых разрывов и займов из других бюджетов;

– внешние заимствования могут осуществлять городские советы городов, население которых составляет свыше 500 тыс. чел.;

– займы осуществляются только на определённую цель и подлежат возврату;

– расходы на обслуживание долга местных бюджетов не могут ежегодно превышать 10% расходов от общего фонда соответствующего местного бюджета на протяжении какого-либо бюджетного периода, в котором планируется обслуживать долг.

Исходя, из европейской практики обеспечение эффективного развития рынка муниципальных займов в Украине должно предусматривать создания фонда поддержки муниципальных образований, направленного на финансирование бюджетных инвестиционных программ местных органов власти, увеличению финансового потенциала административно-территориальных образований.